Ajaloo metoodikast.

Hallop.

A 2687
ENSV Vabariik
Tsiviilhaldusministeerium

EESTI PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUUSEUM
FOND K 2287

PEM 2287
V 9.07
42-93-8

5.II 30.

Ajaloo filosoofiast.

1. Kirikuisa Augustinuse teoloogiatlik-dualistlik teooria: taevariik ja kuradiriik on alalises võitluses, mille produktina saabubki progress ühiskonnas. Lõpperis taevariik võidab.

2. Hegel'i idealistlik teooria: ühiskondlik areng liigub hüpetega: tees, antitees ja süntees.

3. Voltaire: ühiskondliku progressi tegureid on inimene, loodus ja kultuur.

4. Marxi majanduslik ajalookäsitlus: majanduslik struktuur, s.o. missuguses vahekorras on produktsioonivahendid ja ühiskonnaliikmed, määrab antud epoogi ideed.

5. Lokkuvõte: ühiskondliku progressi.

A 2651

2. PEM 2287
V 9.07

tegureid on isik, mass, religioon, kombed, usk, teadus, filosoofia, loodus, majandus.

8.IX30. Ajaloo metoodikast.

Ajaloo aine: kultuurrahvaste minevik.

Ajaloo ülesanne teadusena: 1) ajalooliste sündmuste objektiivne edasiandmine ja 2) kausaalse sideme leidmine üksikute ajaloo-sündmuste puhul.

Kas ajalooj valitseb „säädusi"? Seniste kultuurrahvaste ajalugu näitab meile küll fakti, et võime kõneldа säädusepärasusest ajaloos: tõus, kulminatsioon, langus...

Ajalool teadusena on pikk arenemiskäik: 1. futuristav, deskriptiivne aja-

lugu: ajal. faktide loetelu kronoloogilises järjestuses. Eesmärk: pakkuda rahvale huvitavat lugemismaterjaali, millest kirgitudki ebaobjektiivsus ja fantastiline materjali rohkus tollaegseis töös. Selle voolu klassikline esindaja on Herodot (umbes 400a. e. Kr.) oma tööga „Kreeka-Pärsia sõda".

2. Õpetlik-pragmaatiline ajalugu: Eesmärk: õpetada minevikku nähete kujundamisega suhtuma olevikku analoogiliste nähetele. Püüab leida ajal. kausaliteeti. Tema vanim esindaja Thukidides (460-400a. e. Kr.) „Peloponnesose sõda." Sama voolu esindaja on kuulus rooma ajaloolane Tacitus.

3. Arengu-geneetiline ajalugu. Eesmärk:

1) ajal. sündmuste objektiivne edasiandmine;
2) kausaliteedi otsimine. Alles sel astmel ajalugu saab teaduseks. Tema algust tuleb otsida juba 8. saj. II poolest, ta pääseb aga täielikult mõjule 19. saj.

Ajaloo ülesanne õppeainena.

1. Formaalne ülesanne: a) tahte kasvatamine, b) fant. arendamine, d) otsustamisvõime kasvat., e) meelsuse kujundamine, f) huvi äratamine ajaloo vastu jt.

2. Materiaalne ülesanne: oleviku mõistmine mineviku kaudu.

10. IX 30. Ajalooline meel — ühiskondlikke nähtusi, korraldusi käsitatakse arenemisjadusena.

Ühiskondlik meelsus — vastutus- ja kohu-

setanne ühiskonna vastu, kelle liikmena eksisteeritakse, kooskõlastatud kogu inimühiskonna arusaamisega.

Missugused abinõud teenivad neid eesmärke?

Ajaloo-meel – iga nähte või korralduse puhul asetatakse küsimus: kuidas oli see varem?

Kodanikumeel – käsitleme ajaloolisi õigusi, kelles see omadus väljendub, nii elavalt, et õpilasi tõusevad metsiku, järeletegemistahe.

11.IX30.

Arenevaliku põhimõtteid ajaloos: käsitella ainult seda, mis hädavajalik olevikku mõistmiseks.

Kas käsitella rahvakooli ainult kodumaa- või üldajalugu?

Tuleb käsitella koos mõlemaid. Keskkoolis on kodumaaajalugu, üldajalugu käsitellakse ainult nüpealju, kuipalju see mõjutanud kodumaaajalugu.

Millest lähtuda ajaloo õpetamisel? Kodukoha ajaloost. Motiive: sellega toome minevikku lapsele lähemale, äratame huvi ajaloo vastu, arendame ajaloomeelt. Siin tuleb hoiduda kaldumast äärmusse. Arvestatagu – kodumaaajalugu on eesmärk, kodukoha-ajalugu ainult lähtekoht.

Kas käsitella kultuur- või poliitilist ajalugu?

käsitleme mõlemaid. Põhimõte – esikoht kultuurajalool. Poliitilist ajaluugu ainult niipalju, kuipalju see määrab kultuuri nähteid. Kultuurajaluugu on eesmärk, poliitiline ajaluugu ainult vahend selle saavutamiseks.

18.IX30.

Materjali jaotus ajaloos.

Põhimõtteid; jaotamisviise: 1) gruppeeriv meetod: a) tähtsamate ajaloolise sündmuste ümber ja b) tähtsate ajaloolookute ümber;

2) kontsentriline jaotamisviis: kord käsitellakse sündmus üldjoones, hiljem detailsemalt; ei ole kohane täiel mää-

algkoolis, kuna eeldab arenend abstraktsioonivõimet. Leiab siiski kasutamist;

3) geograafiline meetod – erinevate aspektide käsitlemine põhjalikult. Eriti oluline, kuna jätab õpilasele ruumi, nagu oleksid riigid arenenud põhjalikult. Võib tervitada kordamisel.

(Käsitlusmeetodeid.

1. Kronoloogiline-progressiivne meetod – alatakse ürgminevikuga ja lõpetatakse olevikuga.

2. Kronoloogiline – regressiivne meetod – alatakse olevikust ja lõpetatakse ürgminevikuga.

3. Kultuur e. Biedermanni meetod. Esiteht kultuurajalood. Antakse piet ühest olukorrast, siis mõni sajand hiljem tersest. Tekib küsimus: kuidas nüüdsugune olukord on tekkinud? Nüüd minnakse regressiivselt tagasi minevikku, et saada kujutlust sellest ajast.

4. Zilleri meetod. Detailselt käsitellakse tähtsa ajalooündmuse tema põletspunktist. Siis minnakse tagasi minevikku, et saada selgust küsimusele: kuidas nüüdsugune seisukord on saabunud? Alles nüüd vaadeldakse sündmuse lõpp ja tema vähemtähtsad küljed. Mõõ tarvi-

tada huvi tõstmiseks.

5. Komparatiivne meetod. Ühe sündmuse käsitlemisel käsitellakse temale analoogilise sündmust – Aleksander, Napoleon.

6. Monograafiliy-geneetiline meetod. Siin käsitellakse ajaloo perioode, kusjuures vaadeldakse ka nähte põhjusi. Uue perioodi juure minnes täetakse see ellmiyega kaunalsesse olnevasse. Siin antakse kohtiskule ja massile.